

10. konference na téma:

Sociální procesy a osobnost

13. a 14. září 2007, Telč

Pohyb, vývoj, změna

BOOK OF ABSTRACTS

Pořádající instituce:

Psychologický ústav Filozofické fakulty Masarykovy Univerzity

Psychologický ústav Akademie věd ČR

Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislavě

Spoločenskovedný ústav SAV v Košicích

Vědecký výbor:

Mojmír Svoboda

Marek Blatný

Pavel Humpolíček

Organizační výbor:

Iva Burešová

Pavel Humpolíček

Alena Slezáčková

Organizační tým:

Anna Janyšková

Katarina Millová

Petra Navrátilová

Obsah

Obsah	2
REFERÁTY	2
POSTEROVÁ SEKCE	16

REFERÁTY

Bašistová Alena, Lapinová Alena

Rozdiely v ponímaní kvality života u zamestnaných a nezamestnaných jedincov

V predkladanom príspevku prezentujeme rozdiely v ponímaní kvality života u zamestnaných a nezamestnaných jedincov. Uvedená analýza je realizovaná na vzorke 549 nezamestnaných z Košického regiónu. Sústredili sme sa na analýzu vzťahu medzi jednotlivými oblasťami kvality života. Zamerali sme sa najmä na to, akú dôležitosť pripisujú respondenti tej ktorej oblasti a na to, ako sa im to darí v skutočnosti naplňať. Cieľom našej práce je upozorniť na fakt, že vo všetkých skúmaných oblastiach vychádzajú lepšie respondenti nezamestnaní, u ktorých pomocou korelačného koeficientu v porovnaní s respondentmi zamestnanými sme zaznamenali väčšiu zhodu (súlady) medzi dosahovaním svojich predsavzatí. Na strane druhej si kladieme otázku, či je to spôsobené tým, že skupina nezamestnaných „znížila“ mieru dôležitosti v určitých oblastiach a tým sa im aj lepšie darí naplňať tieto oblasti v realite alebo je to tým, že majú viac času na úspešnú realizáciu svojich predsavzatí.

Baumgartner František

Nastupujúca dospelosť ako perióda osobnostného vývoja vo svetle empirických zistení projektu ESS

Pojmom nastupujúca dospelosť (emerging adulthood) je označovaná tranzitívna perióda osobnostného vývoja vzťahujúca sa k vekovému rozpätiu 18 až 25 rokov. Vyznačuje sa relatívnou nezávislosťou na sociálnych rolách a normatívnych očakávaníach. Typická je tendencia k zmene a preskúmvaniu rozličných možností, ktoré sa v živote pred mladými ľuďmi otvárajú.

V príspevku sa zameriavame na porovnanie nastupujúcich dospelých so skupinami dospelých v mladšom, strednom a staršom veku v charakteristikách týkajúcich sa blízkych vzťahov, práce a hodnôt na základe výsledkov medzinárodného výskumu Európska sociálna sonda (ESS) s akcentom na súbory respondentov z Českej republiky a Slovenska.

Bavolár Jozef

Subjektívna pravdepodobnosť v staršom školskom veku

V príspevku prezentujeme výsledky výskumu zaoberajúceho sa subjektívnou pravdepodobnosťou (vnímaním rizika) u detí v staršom školskom veku. Výskum bol realizovaný na žiakoch 5. a 9. ročníka základných škôl. Cieľom bolo poskytnúť prehľad o vnímaní pravdepodobnosti v uvedenej populácii s poukázaním na rozdiely v závislosti od rodu a veku, ako aj zistiť vzťahy medzi subjektívnou pravdepodobnosťou a vybranými vlastnosťami osobnosti, sociálnymi charakteristikami a všeobecnou kognitívnou schopnosťou. Okrem našich zistení v závere prezentujeme aj možnosti aplikácie týchto poznatkov pri prevencii rizikového správania.

Blatný Marek, Jelínek Martin, Vlčková Irena, Kepák Tomáš, Pilát Milan, Navratilová Petra

Kvalita života dětí po léčbě onkologického onemocnění - The Brno Quality of Life Longitudinal Study of Pediatric Oncology Patients (“qolop”)

Díky pokrokům v léčbě nádorových onemocnění dětí a mladistvých dnes dosahuje dlouhodobých remisí onemocnění většina pacientů. Pravděpodobnost 5letého přežití vzrostla z méně než 30% v roce 1960 na více než 75% v současné době. Se vzrůstajícím počtem vyléčených pacientů se do popředí zájmu dostávají pozdní následky protinádorové terapie a s nimi související kvalita přežití: dvě třetiny dětí léčených pro onkologické onemocnění trpí alespoň jedním ze závažných pozdních následků léčby. Vedle zdravotních následků (hormonální poruchy, orgánové dysfunkce, riziko sekundárních malignit atd.) se stále výrazněji do popředí dostávají psychosociální a edukační problémy (post-traumatická stresová porucha, poruchy učení a pozornosti, problémy v interpersonálních vztazích, snížené sebehodnocení atd.).

V našem příspěvku představujeme projekt “qolop” - prospektivní longitudinální studii kvality života dětí s nádorovým onemocněním. Studie si klade za cíl identifikovat oblasti, v nichž je kvalita života dětí s nádorovým onemocněním snížena, a to jak v objektivních ukazatelích (mobilita, funkce smyslových orgánů, sociální začlenění), tak v subjektivní percepci spokojenosti (emoční prožitky, životní spokojenost). Naší snahou je zjistit, které z oblastí nejvíce ohrožují kvalitu života dětí, možnost jejich realizace v osobním i budoucím profesním životě.

Klíčová slova: kvalita života, onko-psychologie, děti

Quality of Life of child cancer survivors - The Brno Quality of Life Longitudinal Study of Pediatric Oncology Patients (“qolop”)

Due to remarkable advances in the treatment of cancer in children and adolescents, the majority of patients reach long-term remissions today. The likelihood of a 5-year survival has increased from less than 30% in 1960 to more than 75% nowadays. Today, along with a growing number of cancer survivors, the late effects of anticancer therapy and the health-related quality of life have become the focus of attention: two thirds of children with oncological disease suffer in at least one of significant sequels of the treatment. Besides health late effects (hormonal disorders, organ dysfunctions, secondary malignant risk etc.) psychosocial and educational problems (post-traumatic stress disorder, learning difficulties and attention deficit disorder, problems in interpersonal relations, reduced self-esteem etc.)

In our report we present a project “qolop” – the quality of life prospective longitudinal study of paediatric oncology patients. The study is aimed at identifying fields where quality of life of children with oncology disease is reduced, both in objective indicators (mobility, sense organs function, social integration) and in subjective perception of well-being (emotional experiences, life satisfaction). Our effort is to find out, which of the fields endanger most children’s quality of life, possibility of their realization in the personal, as well as future professional life.

Key words: quality of life, onco-psychology, child cancer survivors

Bratská Mária, Stanková Ľubomíra

Meniaca sa podoba roly otca v súčasných slovenských rodinách

Príspevok informuje o zmenách v postojoch k role otca a ich prežívaní otcami a matkami. Vychádza z problematiky rodu v oblasti predstáv o rodičovských rolách, z historického vývoja roly otca, pričom kladie dôraz na súčasné predstavy a očakávania. Uvádza výsledky a závery z výskumného sledovania 38 rodičovských párov očakávajúcich narodenie prvého dieťaťa. Použité metódy: Postojová škála pre otca a matku, Anamnestický dotazník pre otca a matku. Dotazník SOC. Získané výsledky svedčia o významných zmenách v role otca v súčasných slovenských rodinách, v intenciách novodobého modelu otca.

Brezina Igor

Stres a jeho vplyv na kognitívne a psychofyziologické funkcie

Príspevok poskytuje analýzu zmien kognitívnych procesov a psychofyziologických funkcií pod vplyvom stresových situácií. Probandi boli študenti vysokých škôl. Experiment sa realizoval s laboratórnou technikou: za pomoci softvérového vybavenia Katedry psychológie FiFUK (Lab in cognition, Neurop 2, a fyziopolygraf). Analýzou výsledkov boli zistené významné relácie medzi pohľadom a výkonom v kognitívnych funkciách, ako i v niektorých psychofyziologických sledovaných premenných (najmä gožno-galvanická reakcia a respiračná frekvencia). Referát je súčasťou výskumu, ktorý sa realizuje v rámci grantu AV MŠ SR v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou (Fakulta informatiky) a Lekarskou fakultou UK.

Čavojová Vladimíra, Danišková Klaudia

Vývin tvorivosti od predškolského veku po ranú dospelosť

Príspevok prezentuje mapovanie vývinu tvorivosti od predškolského veku po mladší dospelý vek v rámci štyroch slovenských krajov. V súčasnej edukačnej praxi sa od detí vyžadujú tzv. „správne“ odpovede takže škola už svojou podstatou „hodnotí“ výkony detí, čo sa prejavilo aj na prezentovaných výsledkoch. Výskumom sa potvrdil pokles originality detí pri prechode z materskej školy na základnú a potom pri prechode zo základnej školy na strednú školu. Fluencia a flexibilita si v našom výskumnom výbere zachovávali mierne rastúci trend, s výnimkou poklesu u stredoškolákov.

Kľúčové slová: vývin tvorivosti, fluencia, flexibilita, originalita, predškolský vek, mladší dospelý vek, tvorivosť v školskom prostredí.

Dědová Mária

Vybrané charakteristiky primárneho rodinného prostredia typické pre obeť šikanovania.

V príspevku sa zaoberáme jednou z foriem nežiaducej agresivity v medziľudských vzťahoch, akou je šikanovanie. Ide o zlomyseľné anti-sociálne správanie uskutočňované na obetiach šikanovania. Zámerom príspevku je poukázať na niektoré somatické i psychické charakteristiky, ktoré varujú nielen rodičov, ale i pedagógov, že ich dieťa sa môže stať obeťou šikanovania. Zároveň sa snažíme poukázať na vybrané charakteristiky primárneho rodinného prostredia, ktoré sú typické pre obeť šikanovania.

Dosedlová Jaroslava, Slováčková Zuzana, Klimusová Helena

Motivace vysokoškolských studentů k fyzické aktivitě

Príspevok predkladá výsledky dĺžkej studie grantového projektu zaměřeného na zdraví podporující chování současných VŠ studentů. Autorky si ve svém výzkumu pokládají otázku, do jaké míry jsou současní vysokoškoláci fyzicky aktivní a jaké jsou důvody, které je vedou k tomu, aby svůj volný čas trávili aktivním pohybem. Neopomínají ani některé související tělesné charakteristiky studentů (BMI, míra podkožního tuku).

Gillernová Iona

Proměny edukačního prostředí dospívajících

Příspěvek vychází z empirických dat vztahujících se k charakteristikám edukačního prostředí v rodinách a školách u našich dospívajících. Sleduje emoční vztah a výchovné řízení jako základní dimenze edukačních vztahů dospělých a dětí, hledá jejich souvislosti v rodinném a školním prostředí a poukazuje na proměny posledních let. Výsledky dotazování dospívajících mohou být inspirací pro současnou edukační praxi.

Hátlová Běla, Kirchner Jiří, Horáková Veronika

Movement Therapy in treatment patients with Alzheimer diseases

The theme of this study is verifying the suitability special kinezioterapeutical programme for seniors with Alzheimer's dementia and to formulate specifics of used approaches. This kinezioterapeutical programme was realized with the 10 patients with Alzheimer's dementia who took part in everyday kinezioterapy in the daily centre. Character of the study is randomised controlled experiment with double blind evaluation before and after intervention by movement programs. The course of disease, their behavior etc. is described together with the results of tests: Mini-Mental State Examination (MMSE) after Folstein, Clock test and Behavioral Pathology in Alzheimer's Disease Rating Scale: BEHAVE-AD which are evaluated.

We make use of integrative character based exercises accompanied by one own somatic scheme recognition, its integrative character and possibilities. Small objects manipulation exercises, manipulation tasks solving, nonverbal communicative programmes, easy collaboration type of communicative exercises with simple verbal communication.

The exercise creates a part of treatment programme 5 times a week. Exercise unit length is from 50 to 60 minutes.

The stabilisation of disabilities was observed with the patients who were able to actively participate in the programme. Even a passive participation in the programme had a positive influence on patients.

The study was supported by grant from GA ČR 406/07/0405

Hátlová Běla, Špůrková Alena, Adámková Milena

Psychomotorická terapie pacientů se schizofrenií

Práce se zabývá vlivem kinezioterapie na psychický stav dlouhodobě hospitalizovaných pacientů se schizofrenií. Chce přispět k objasnění působení různých pohybových přístupů. To vychází ze snahy o zrovnoprávnění s jinými doplňkovými terapiemi.

Výzkumný soubor Dva výzkumné soubory, které jsou tvořeny celkem 78 pacienty s diagnózou schizofrenie. Výzkumný soubor pro ověření účinnosti integrativního programu je tvořen 20 muži (10 + 10) a 21 ženami (11+10). Výzkumný soubor pro ověření účinnosti komunikativního programu je tvořen 18 muži (9 +9) a 19 ženami (9 + 10). Vzhledem k horšímu výchozímu somatopsychickému stavu nemocných zařazených do integrativního programu není navzájem porovnávána míra účinnosti mezi oběma programy.

Intervence V průběhu 14 týdnů jsou aplikovány dva kinezioterapeutické programy. Integrativní program sestává z nenáročných elementárních cvičení a poloh především zdravotního charakteru a dechových cvičení. Smyslem je uvědomění si svého tělesného „já“. V komunikativním programu využívá pacient naučené pohybové a manipulativní dovednosti při řešení problémových úkolů.

Cílem tohoto programu je rozvoj komunikačních (především neverbálních) a sociálních dovedností. Metody Psychický stav nemocných je hodnocen pomocí standardizované psychiatrické škály Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS).

Výsledky Zařazení nemocných v obou programech prokázalo významné zlepšení jejich psychického

stavu: snížení celkové míry obtíží (celkový skór BPRS: $p < 0,001$), snížení obtíží v anxiózně-depresivním syndromu (ANDP: $p < 0,001$) a v syndromu hostilita-podezřívavost (HOST: $p < 0,001$). U integrativního programu je dále zaznamenán významný úbytek obtíží ve všech ostatních syndromech: v syndromu produktivně-katatonním (ACTV: $p < 0,001$), paranoidně-halucinatorním (THOT: $p < 0,01$) a apaticko-abulickém (ANER: $p < 0,01$). U komunikativního programu je dále patrný úbytek obtíží v syndromu produktivně-katatonním (ACTV: $p < 0,01$) a apaticko-abulickém (ANER: $p < 0,01$). Změny v paranoidně-halucinatorním syndromu nejsou signifikantní. U většiny nemocných je patrná poměrně vysoká účast, aktivita i akceptace programů. Není prokázána korelace mezi změnou celkových psychických obtíží a mezi celkovým psychickým stavem před zahájením programů nebo mezi účastí v programech. Pozitivní korelace mezi změnou celkového psychického stavu a aktivitou nemocných v programu je zjištěna u obou skupin žen ($p < 0,05$), u mužů je korelace nevýznamná.

Závěry Výsledky ukazují, že zařazení integrativního a komunikativního programu do režimové léčby nemocných po dobu 14 týdnů má významný vliv na jejich psychický stav, který je pozorovatelný v jejich chování. Změny psychického stavu nemocných se prostřednictvím různého zaměření obou programů jeví jako nespecifické.

Klíčová slova schizofrenie, cvičení, pohybové programy, BPRS, terapie

Hátlová Běla, Špůrková Alena, Adámková Milena

Psychomotor Therapy in Treatment Long Term Hospitalized Patients with Schizophrenia

Práce se zabývá vlivem kinezioterapie na psychický stav dlouhodobě hospitalizovaných pacientů se schizofrenií. Chce přispět k objasnění působení různých pohybových přístupů. To vychází ze snahy o zrovnoprávnění s jinými doplňkovými terapiemi.

Výzkumný soubor Dva výzkumné soubory, které jsou tvořeny celkem 78 pacienty s diagnózou schizofrenie. Výzkumný soubor pro ověření účinnosti integrativního programu je tvořen 20 muži (10 + 10) a 21 ženami (11+10). Výzkumný soubor pro ověření účinnosti komunikativního programu je tvořen 18 muži (9 +9) a 19 ženami (9 + 10). Vzhledem k horšímu výchozímu somatopsychickému stavu nemocných zařazených do integrativního programu není navzájem porovnávána míra účinnosti mezi oběma programy.

Intervence V průběhu 14 týdnů jsou aplikovány dva kinezioterapeutické programy. Integrativní program sestává z nenáročných elementárních cvičení a poloh především zdravotního charakteru a dechových cvičení. Smyslem je uvědomění si svého tělesného „já“. V komunikativním programu využívá pacient naučené pohybové a manipulativní dovednosti při řešení problémových úkolů.

Cílem tohoto programu je rozvoj komunikačních (především neverbálních) a sociálních dovedností.

Metody Psychický stav nemocných je hodnocen pomocí standardizované psychiatrické škály Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS).

Výsledky Zařazení nemocných v obou programech prokázalo významné zlepšení jejich psychického stavu: snížení celkové míry obtíží (celkový skór BPRS: $p < 0,001$), snížení obtíží v anxiózně-depresivním syndromu (ANDP: $p < 0,001$) a v syndromu hostilita-podezřívavost (HOST: $p < 0,001$). U integrativního programu je dále zaznamenán významný úbytek obtíží ve všech ostatních syndromech: v syndromu produktivně-katatonním (ACTV: $p < 0,001$), paranoidně-halucinatorním (THOT: $p < 0,01$) a apaticko-abulickém (ANER: $p < 0,01$). U komunikativního programu je dále patrný úbytek obtíží v syndromu produktivně-katatonním (ACTV:

$p < 0,01$) a apaticko-abulickém (ANER: $p < 0,01$). Změny v paranoidně-halucinatorním syndromu nejsou signifikantní. U většiny nemocných je patrná poměrně vysoká účast, aktivita i akceptace programů. Není prokázána korelace mezi změnou celkových psychických obtíží a mezi celkovým psychickým stavem před zahájením programů nebo mezi účastí v programech. Pozitivní korelace mezi změnou celkového psychického stavu a aktivitou nemocných v programu je zjištěna u obou skupin žen ($p < 0,05$), u mužů je korelace nevýznamná.

Závěry Výsledky ukazují, že zařazení integrativního a komunikativního programu do režimové

léčby nemocných po dobu 14 týdnů má významný vliv na jejich psychický stav, který je pozorovatelný v jejich chování. Změny psychického stavu nemocných se prostřednictvím různého zaměření obou programů jeví jako nespecifické.

Klíčová slova schizofrenie, cvičení, pohybové programy, BPRS, terapie

Práce probíhá za podpory grantu MSM 0021620864.

Heller Daniel

Sociální kognice po jedenácti letech

Social cognition - eleven years after

Autor se zabývá vývojem v oblasti sociální kognice v posledních jedenácti letech na příkladu monografie M. Augoustinos a I. Walkera věnované sociální kognici, která byla poprvé publikována v roce 1995 a pokusila se integrovat evropské a americké sociálně kognitivní přístupy. V roce 2006 vydali tyto dva autoři společně s třetí spoluautorkou Ngaire Donaghue přepracovanou monografii pod stejným názvem. V příspěvku jsou porovnány tyto dvě publikace, které významně ovlivnily výzkum i výuku v oblasti sociální kognice a na příkladech nejdůležitějších témat sociální kognice (např. sociální schémata, sociální reprezentace, sociální identita, atribuce, stereotypy) je charakterizován vývoj této důležité oblasti psychologie. Zatímco první monografie byla rozdělena do dvou částí: 1. Teoretické perspektivy v sociální kognici (postoje, sociální schémata, atribuce, sociální identita, sociální reprezentace) a 2. Integrace, aplikace a výzvy (sociální schémata a sociální reprezentace, atribuce a sociální reprezentace, stereotypy, předsudky a meziskupinové atribuce, postmoderní výzvy sociální kognici, sociálně psychologický výzkum ideologie), nová monografie obsahuje kromě podrobného Úvodu tři části: 1. Teoretické základy, 2. témata sociální kognice (sociální percepce, postoje, atribuce, jáství a identita, předsudky, ideologie), 3. metodologicky zaměřený strukturovaný Závěr.

Klíčová slova: sociální kognice, sociální schémata, sociální reprezentace, sociální identita, atribuce, stereotypy

The author deals with the development in the field of social cognition in last eleven years using the example of a monograph by M. Augoustinos and I. Walker dedicated to social cognition, published first in 1995 and trying to integrate the European and American social cognitive approaches. In 2006, these two authors published - together with the third co-author Ngaire Donaghue - the overworked monograph under the same title. In the paper, these two publications that notably influenced both the research and the teaching in the field of social cognition are compared and the development of this substantial area of psychology is characterized by the means of examples of the most important topics of social cognition (e.g. social schemas, social representations, social identity, attribution, stereotypes). The first monograph was divided into two parts: 1. Theoretical perspectives in social cognition (attitudes, social schemas, attribution, social identity, social representations), and 2. Integrations, applications and challenges (social schemas and social representations, attributions and social representations, stereotypes, prejudice and intergroup attributions, postmodern challenges to social cognition, the social psychological study of ideology). The new monograph contents - except of detailed Introduction - three parts: 1. Theoretical foundations, 2. topics of social cognition (social perception, attitudes, attributions, self and identity, prejudice, ideology), 3. methodologically oriented structured Conclusion.

Key words: social cognition, social schemas, social representations, social identity, attributions, stereotypes

Hrončová Adriána

Analýza typov neverbálnych komunikačných spôsobilostí u vysokoškolských študentov a ich špecifiká

Zámerom nášho príspevku je analyzovať tri typy neverbálnych komunikačných spôsobilostí u vysokoškolských študentov (201 študentov VŠ, z toho 110 žien a 91 mužov) rôznych študijných odborov v SR a bližšie ich špecifikovať z hľadiska socio-demografických faktorov (pohlavie a profilové odbory štúdia: psychologická profilácia, humanitno-spoločenská profilácia, právnická profilácia, technická profilácia a umelecká profilácia) a z pohľadu interpersonálnych potrieb a osobnostných vlastností. K tomuto účelu sme použili batériu testov: Riggiov Social Skill Inventory (1989) ako indikátor neverbálnych komunikačných spôsobilostí (emocionálna expresivita, senzitivita a kontrola), Schutzov FIRO-B (1967), ktorý zisťuje úroveň interpersonálnych potrieb a osobnostný dotazník NEO FFI.

Humpolíček Pavel

Rozvoj praktické výuky študentů psychologie a sociální pedagogiky a poradenství: Shrnutí činnosti dvouletého působení Akademického centra poradenství a supervize

Sdělení představuje projekt, kterým jsme se snažili podpořit rozvoj výuky študentů psychologie a sociální pedagogiky a poradenství. Projekt se realizoval prostřednictvím aktivit Akademického centra poradenství a supervize (ACPS). Prezentujeme činnost a shrnutí výsledků projektu za téměř dva roky jeho realizace. Současně předkládáme výsledky pilotní studie študentů psychologie, kteří se účastní na aktivitách Akademického centra poradenství a supervize, se zaměřením na zájmovou oblast a nadstandardní vzdělání študentů v oboru. K 13. červenci 2007 jsme podpořili 676 študentů psychologie a sociální pedagogiky, navázali spolupráci s 101 externím lektorem. Klinicko poradenské centrum, které je součástí ACPS, poskytlo psychologické služby 198 klientům. ACPS se tak podařilo podpořit a zkvalitnit vzdělávání študentů jmenovaných oborů, ale také navázat kontakt s řadou odborníků z praxe.

Chrz Vladimír

„Význam v pohybu“ aneb proč je pro psychology užitečné zkoumat film

Příspěvek vychází z Wundtova návrhu zkoumat komplexnější mentální procesy nikoliv experimentálně, ale prostřednictvím jejich produktů. Exemplárním příkladem „produktu myslí“, či také „produktu pro mysl“, je film. Je upozorněno na již téměř století trvající pokusy různých psychologickým přístupů uchopit fenomén filmu. Jsou naznačeny některé protikladné tendence týkající se pojetí filmové reprezentace (mentalismus versus kulturalismus) a filmového imaginárna (ikonofílie versus ikonoklasmus). Na závěr je prostřednictvím problematiky psychologie filmu nastoleno několik otázek týkajících se vztahu myslí a kultury (mysl utvářená kulturou či kultura utvářená myslí).

Janyšková Anna

Motivace obézních pacientů k redukci hmotnosti - aneb proč chtějí obézní ženy a muži hubnout?

Cílem studie je prozkoumat motivaci obézních pacientů k redukční léčbě. Výzkumný soubor tvoří 125 osob, 93 žen a 32 mužů ve věku 17 – 70 let (průměrný věk 46,5) s průměrným BMI 41,24 kg/m². Pomocí strukturovaného rozhovoru s využitím sebesozovací škály jsme zjistili, že čím mají obézní v našem souboru větší důvěru k započaté redukční léčbě na obezitologii, tím jsou ve svém přístupu k ní aktivnější a silněji motivovaní. Jako nejsilnější motivační faktor uváděli nejčastěji zdraví, dále fyzickou kondici, vyhnout se bolesti a atraktivitu; mezi dalšími motivy se objevily sociální faktory, sebeúcta, duševní pohoda, potomstvo, zaměstnání a ostatní. V obsahové struktuře motivace se objevily rozdíly jak mezi pohlavími tak v závislosti na stupni obezity. Obézní si přejí

zhubnout průměrně 24,2% své současné tělesné hmotnosti (tzn. snížení BMI průměrně o 10,4 kg/m²), u většiny obézních (89%) to znamená nepřiměřeně vysoký očekávaný úbytek hmotnosti (větší než 10%). Míra očekávané redukce souvisí s věkem a aktuálním BMI.

Klíčová slova: obezita, motivace, redukční léčba

Juklová Kateřina

Reflexe změny životního stylu začínajícím učitelem

Profesní vývoj je v tomto příspěvku nahlížen jako proces profesní adaptace, který je na jedné straně zdrojem různých těžkostí, ale zároveň i příležitostí k objevování vlastních dispozic, možností a limitů. Příspěvek shrnuje výsledky rozhovorů se začínajícími učiteli, kteří reflektují změny svého životního stylu související s profesní adaptací.

Karaffová Eva

Strategie zvládnutia a faktory osobnosti u dospievajúcich s telesným postihnutím

Predkladaná štúdia prináša výsledky zisťovania úrovne preferovaných copingových stratégií a osobnostných vlastností v skupine 410 respondentov (154 telesne postihnutých žiakov 2. stupňa ZŠ a 256 žiakov z bežnej školy, bez prítomného telesného postihnutia 2. stupňa ZŠ) meraných dotazníkmi: Children's Coping Strategies Checklist (T. S. Ayers) a The California Child Q-Set Big Five Scale (O. P. John). Výsledky preukázali v skupine dospievajúcich s postihnutím štatisticky významné rozdiely v neprimeraných copingových stratégiách (rozptyľujúce a vyhýbacie stratégie zvládnutia) ako aj rizikových konštelácií vo faktoroch osobnosti (neuroticizmus, extraverzia). Výsledky potvrdili vplyv pohlavia v preferovaní copingových stratégií hľadania sociálnej a emočnej opory dievčatami. U chlapcov sa stratégie zvládnutia spájajú s rozptyľujúcimi aktivitami a stratégiami vyhýbania. Na základe výsledkov sa doporučuje orientovať okrem oblasti výskumno-diagnostickej aj na preventívno-intervenčnú oblasť. Psychologickým a výchovným pôsobením usmerniť nekonštruktívne spôsoby zvládnutia záťaže a podporiť rozvoj vlastností osobnosti, ktoré sú prediktorom aktívneho copingu u zdravých dospievajúcich a špecificky u dospievajúcich s postihnutím.

Kováč Damián

Miscelanea z vývoja psychologie v Československu v r. 1948-1989: „My Oral History“

Ako priamy účastník povojnového vývoja psychológie navyše v rôznych funkciách pokladám za prospešné vyniesť na „svetlo božie“ niektoré informácie, ktoré nemajú charakter archívneho dokumentu. Týkajú sa takých udalostí, akými boli akcie proti tzv. buržoáznej psychológii, neskoršie revizionizmu, zakladanie prvých psychologických inštitúcií, organizovanie odborných psychologických podujatí atď. Keďže v totalitných režimoch sa psychológia nemohla plne rozvíjať, naznačím stratégie prežitia inštitúcií, resp. niektorých jednotlivcov. V reminiscenciách sa nemôžem vyhnúť postrehom o niektorých osobnostiach. Výberová bilancia bude zžahčená aj niektorými humornými metódami.

Krejčová Lenka

Střední škola jako významný činitel rozvoje sociálních dovedností adolescentů

Předkládaný příspěvek představuje první část rozsáhlejšího výzkumného projektu, jejímž cílem bylo zmapování aktuální situace v prostředí středních škol. Výzkumný vzorek zahrnoval bezmála 500 studentů 1. - 3. ročníku středních škol a gymnázií z Prahy a dvou menších českých měst a 70 středoškolských pedagogů. Prostředí školy bylo sledováno ze tří odlišných hledisek za využití rozdílných výzkumných metod, které byly administrovány všem zúčastněným studentům i pedagogům (aktuálně probíhá zpracování dat):

1. Za využití Dotazníku motivace k výkonu (LMI) byla sledována motivace studentů ke vzdělávacímu procesu a pedagogů k výkonu své profese. Dotazník mapuje problematiku na

sedmnácti škálách.

2. Vnímání školního klimatu bylo zjišťováno prostřednictvím Osgoodova sémantického diferenciálu. Z původních podnětových dvojic bylo zvoleno 27 protikladných dvojic adjektiv, která nejméně odpovídají sledované problematice.

3. Svůj vztah vůči třídnímu učiteli studenti charakterizovali za využití nově vznikajícího dotazníku žák o učiteli, třídní učitelé hovořili o svém vztahu ke studentům v sebehodnotícím dotazníku Učitel o sobě, jehož položky jsou totožné s dotazníkem pro studenty.

Získaná data budou vzájemně porovnána v obou sledovaných skupinách a zároveň mezi jednotlivými typy škol. Výsledky budou využity v dalších fázích projektu rozvoje sociálních dovedností adolescentů v prostředí školy a v rámci přednášky budou konfrontovány s výsledky pilotní studie zmíněného projektu.

Kusá Daniela

Autonomní tvorca a sociálne procesy: môže byť deviácia pozitívna?

Príspevok sa zaoberá osobnosťou tvorcu vo vzťahu k dynamike sociálnych procesov. Tradovaná koncepcná línia dáva tvorivosť do vzťahu k autonómnosti, nekonformnosti, seba-determinácii, chápe sociálne procesy ako kontraproduktívne pre tvorivosť, ako protiváhu k osobnostným dispozíciám tvorcu. Tvorivosť podľa toho predisponuje tvorivého človeka k pozícii devianta. Novšie pohľady, reprezentované dynamickým modelom tvorivosti, chápu vzťah osobnostných a sociálnych zložiek tvorivosti ako komplementárny, sociálna dynamika je podľa nich rovnocennou súčasťou tvorivosti. Tvorca sa stáva pozitívnym deviantom svojou výnimočnosťou a zároveň ambíciou vzťahovať sa svojou tvorbou k sociálnym komunitám formálneho i neformálneho typu. Zistenia z výskumu reklamných tvorcov a výtvarných umelcov o dynamizujúcich dilemách tvorby dokumentujú oprávnenosť kladenia otázok o tvorivosti ako pozitívnej deviácii.

Lovaš Ladislav, Matejovská Ivana

Zisťovanie zvládania agresie

Cieľom nášho výskumu bola identifikácia typických spôsobov (stratégií) zvládania agresívnych situácií ako situácií, v ktorých je človek objektom (obeťou) agresívneho správania inej osoby. Agresívne situácie považujeme za zvláštny typ stresových situácií, v ktorých sa môžu využívať inak zriedkavo sa vyskytujúce formy správania. Faktorovou analýzou posúdenia výskytu 29 foriem správania a prežívania v uvedených situáciách vzorkou 194 respondentov sme identifikovali 4 faktory – stratégie správania v agresívnych situáciách. Sú to: kontraagresia, bezmocnosť, nonšalantné správanie, urovnávanie incidentu. Položky sýtiace uvedené faktory vytvorili Dotazník zvládania agresívnych situácií (ZAS). V príspevku sú prezentované výsledky zisťovania rodových rozdielov a situačných kontextov zvládania agresívnych situácií prostredníctvom uvedeného dotazníka.

Mesárošová Margita, Ostró Alexander, Grešová Andrea

Stratégie zvládania a kvalita života onkologických pacientiek

Problematika stratégií zvládania u onkologických pacientiek je síce extenzívne skúmaná v zahraničí, avšak v česko-slovenskom kontexte je tejto téme venovaná minimálna pozornosť. Takisto neexistujú jednoznačné zistenia týkajúce sa stratégií zvládania, ktoré významne súvisia s priebehom ochorenia a prežitím pacientiek. Cieľom našej štúdie bolo nájsť súvislosti medzi stratégiami zvládania a kvalitou života u onkologických pacientiek, ako aj popísať rozdiely v týchto premenných u pacientiek s malígnym a benígnym nádorovým ochorením. Štúdia odhalila významné vzťahy medzi percipovanou kvalitou života a užívanými stratégiami zvládania, ako aj diferencie medzi preferovanými stratégiami zvládania u oboch skupín pacientiek.

Mikušková Eva

Metodologický a diagnostický význam výskytu vulgárných obsahov v MDZT

Pri práci s novou obsahovou kategóriou „vulgárne obsahy“ (v zmysle častých obsahov) v MDZT, ktorú sme identifikovali na základe obsahovej analýzy nakreslených obrázkov, sme si všimli, že viacerí ľudia opakovali niektoré vulgárne obsahy častejšie ako ostatné. Zaujímalo nás, ako sa zmení pôvodný zoznam vulgárných obsahov (po metodologickej a diagnostickej stránke), keď sa častejšie vyskytujúcim obsahom pripíše väčšia váha. Pri vytváraní pôvodného zoznamu vulgárných obsahov mal každý obsah rovnakú váhu, to znamená, že obsah, ktorý bol nakreslený napr. päťkrát, mal tú istú váhu ako iba jedenkrát nakreslený obsah. V nasledujúcich dvoch krokoch (dvojnásobné prevažovanie vždy podľa iného kľúča) sme prisúdili väčšiu váhu obsahom, ktoré sa vyskytovali u particpanta častejšie. Vytvorili sme tak ďalšie dva zoznamy vulgárných obsahov. V závere sme komparovali všetky tri zoznamy, aby sme overili opodstatnenosť prisudzovania väčšej váhy častejšie nakresleným vulgárnym obsahom. Zistili sme, že z hľadiska metodologického nie je potrebné prevažovať výskyt obsahov. Z psychodiagnostického hľadiska je postačujúce orientovať sa podľa prvého zoznamu vulgárných obsahov, no pre presnejší pohľad na osobnosť testovanej osoby je vhodné brať do úvahy aj počet nakreslených obsahov, teda ako často je daný vulgárny obsah nakreslený.

Mlčák Zdeněk

K problematice empatie a jejího výzkumu

Príspevek informuje o základných aspektoch konceptualizácie empatie v psychologické bibliografii a o problematice jejího výzkumu v souvislosti s dalšími koncepty, k nimž patří zejména prosociální chování a vybrané osobnostní dimenze. Pojednává o výsledcích výzkumu u souborů studentů tzv. pomáhajících profesí.

Mudrák Jiří

Vývoj nadání z pohledu nadaných dětí a jejich rodičů: vícepřípadová studie

Vývoj nadání je proces, jehož základními komponentami jsou motivace k výkonu a s tím spojená schopnost daného jedince vyvíjet úsilí při rozvíjení svých vrozených předpokladů. V dětství je však také neopomenutelná role rodičů: ti často přivádí dítě k dané aktivitě a podílí se významným způsobem na tom, zda dosahuje výjimečných výsledků.

V našem příspěvku budeme prezentovat vícepřípadovou studii založenou na analýze rozhovorů s nadanými dětmi a jejich rodiči. Tyto rozhovory byly zaměřeny na získání subjektivního pohledu na jejich vlastní vývoj (respektive vývoj jejich dětí) a na faktory, které děti a jejich rodiče považují v dosavadním průběhu vývoje za významné.

Cílem analýzy těchto rozhovorů bylo odhalit motivaci dětí k vyvíjení úsilí a motivaci rodičů k poskytování podpory k rozvoji v dané oblasti. Představíme především to, jak děti (či jejich rodiče) vnímají vlastní schopnosti, jaké mohou mít důvody pro angažovanost v dané aktivitě a jaké metody seberegulace vlastní činnosti považují za užitečné. Poukážeme na to, jak tato přesvědčení mohou vznikat a jaký mají vliv na vývoj výkonu těchto dětí. Budeme také diskutovat vliv rodičů na vývoj nadání v dětském věku a naše závěry uvedeme do kontextu některých teorií výkonové motivace.

Poliach Vladimír

Hodnoty akcentované v životnom smerovaní vysokoškolákov

Predložili sme 10 položkový inventár životných smerovaní, vytvorený na báze Schwartzovej koncepcie hodnotových typov. Vysokoškoláci z viacerých regiónov Slovenska (N = 462) hodnotili dvomi spôsobmi (prostredníctvom ratingu a prostredníctvom zoradovania), nakoľko im ktoré životné smerovanie vyhovuje. K dispozícii sú výsledky za celú vzorku aj za vybrané podskupiny.

Ruisel Imrich

Epistemické teórie múdrosti

The Epistemic Theories of Wisdom

V priebehu vývoja ľudského poznávania vzniklo viac teórií a definícií múdrosti, v rámci ktorých sa vykryštalizovali dva hlavné prístupy: pragmatický a epistemický, predstavujúce dva opačné svetové názory v západnej civilizácii. V rámci mysticko - poetických štruktúr sa pragmatický prístup hodnotí ako romanticko - komediálny, charakterizovaný výkonom a riadením a epistemický ako ironicko - tragický, reprezentovaný zlyhávaním vo výkonoch a nedostatkom riadenia. Významnou súčasťou epistemických teórií je neistota. Spomedzi epistemických teórií sa detailnejšie diskutuje o rovnováhe medzi istotou a pochybnosťami (Meacham), o teórií reflektívnych úsudkov (Kitchener) a o teórii skepticizmu (Brugman). Pozornosť sa venuje vývinu a rozdielom vyplývajúcim z veku, kultúry a stimulácii múdrosti. Ponúkajú sa námety pre budúce teoretizovanie a výskumy.

Several theories, and definitions of wisdom have been developed in which two main approaches can be discerned: a pragmatic and an epistemic approach, representing two opposing world views in Western culture. In terms of mytho-poetic structures, one might describe the pragmatic approach as romantic - comedic, characterized by achievement and control, and the epistemic approach as ironic - tragic, characterized by a failure to achieve and the absence of control. Uncertainty constitutes the very center of the approach of wisdom found in epistemic theories. A more detailed discussion is made about balance between certainty and doubt (Meacham), the reflective judgment theory (Kitchener) and a sceptic tradition (Brugman). Attention was devoted to discussions about development and age and culture related differences, and stimulation of wisdom. We can offer some ideas for future theoretical discussions and research.

Rymeš Milan

Zaměstnanecká adaptace jako proces zvládání pracovních změn

Zaměstnanecká adaptace jako proces zvládání pracovních změn Proces globalizace v ekonomické sféře a dynamický rozvoj mnoha odvětví a oborů je příčinou řady změn vztahujících se k obsahu profese pracovníků, k jejich zařazení v organizaci, k jejich působení na zahraničních pracovištích apod. Zvládání takových změn je náročné z hlediska adaptace na nové nebo měnící se podmínky práce. Z hlediska procesu adaptace pracovníků je nezbytné diferencovat několik typů adaptačních procesů, které jsou sice vzájemně propojené, avšak úspěšnost jejich průběhu i výsledný stav může být odlišný. Jedná se o adaptaci na národní kulturu v zemi pracovního působení, o adaptaci na firemní kulturu, o sociální adaptaci v rámci pracovního týmu, o pracovní adaptaci ve vztahu k vykonávané profesi či zastávané pozici, a o provozní adaptaci, související s organizačními podmínkami fungování organizace. Uvedené adaptační procesy mají svá výrazná specifika jak v podobě ovlivňujících faktorů, tak i v podobě průběhu a délky zvládání měnících se nebo nových pracovních podmínek. Jako pracovní souhrnné označení pro uvedené typy adaptací používáme termín „zaměstnanecká adaptace“.

Řehulková Oliva, Řehulka Evžen

Dynamika struktury kvality života v průběhu profesní kariéry učitelek

Kvalita života je relativní složitý konstrukt, který bývá různě vymezen a zkoumán, často zásadně odlišně, u nemocných a zdravých lidí. Řada autorů nachází v kvalitě života určitou strukturu, vyjadřující zpravidla objektivní a subjektivní faktory, které vcelku kvalitu života podmiňují. V naší koncepci se orientujeme na zdraví jedince v produktivním věku a rozeznáváme v jejich kvalitě života složky komfortu tělesného, psychického, sociálního a materiálně-ekonomického a složky úrovně seberealizace a zážitky pohody, radosti a štěstí. Při zkoumání vývojové dynamiky kvality života se zabýváme výzkumem profesní kariéry učitelek, což je specifická skupina povolání s vlastním

rozvojem seberealizace. Pro její vytváření je důležitá nejen kvalita života, ale především struktura jejich složek, v jejichž vývojových změnách nacházíme u této profese určité zákonitosti.

Ríčan Pavel

Hledání spirituality v bezbožné české kotlině

Pojem spirituality pronikl do psychologie z obecného povědomí, kde se „zrodil“ ze sloganu amerických duchovních hledačů šedesátých let I AM NOT RELIGIOUS BUT I AM SPIRITUAL. Šlo tedy původně především o tzv. nenáboženskou spiritualitu v pojetí humanistických psychologů ze školy bojovného ateisty Abrahama Maslowa, i když se vždycky připouštělo, že spirituální prožitky se vyskytují i v rámci náboženských organizací, jako jsou církve. Čechy, kde dnes odnáboženštění došlo dále než kdekoli jinde kdykoli jindy, jsou jedinečnou „laboratoří“. Zde lze sledovat, v co se náboženství transformuje, jaké to má důsledky pro interpersonální vztahy v soukromé i veřejné sféře, co se přitom děje s duší a zvláště s eticko-spirituálním prožíváním. Filozof Paul Ricoeur hledá „nové posvátno“ v lidských vztazích. Snažíme se dát tomuto hledání řadou teoretických i empirických projektů konkrétní psychologickou podobu a přinést i prakticky použitelné poznatky.

Praxi, kde bylo během minulého století dosaženo „tiché dohody“ o nevměšování s pastorační a jinou církevní péčí o duše, se v podmínkách postmoderny otvírají nové možnosti i nové problémy. V klinické psychologii jde o eklesiogenní poruchy včetně patologických vazeb na radikální náboženské společenství, o noogenní neurózy i o vztahové a osobnostní rozvraty ze spirituálního vakua, pedagogická praxe čeká na psychologicky nosné základy etické výchovy atd.

Sarmány-Schuller Ivan

Rizikové rozhodovanie a signály atraktivity pri výbere partnera

Príspevok je venovaný výskumným zisteniam o typologických aspektoch vhodnej voľby partnera, týkajúcu sa predovšetkým sexuálnej príťažlivosti žien. Pri výbere životného partnera existujú diferencované faktory ovplyvňujúce výber. Pre ženy sú dôležité povahové vlastnosti partnera, jeho ekonomická situácia. Vzhľadom k veku môžeme konštatovať, že s vekom stúpa dôležitosť takých faktorov ako je pracovitosť partnera alebo vzdelanostná úroveň, pre vek do 25 rokov veku sú dôležitejšie faktory: ekonomická situácia partnera, prostredie, z ktorého sa pochádza partner a pod. Zistili sme významné rozdiely medzi mužmi a ženami v postoji k etnickým skupinám a ich atraktívnosti. Fyzickú atraktívnosť v každodennom živote považujú za najdôležitejšie ženy, respondenti do 25 rokov veku, ale aj respondenti s normálnou hmotnosťou

Sirotka Miroslav

Argument performačných chýb v usudzovaní a diskusia o racionalite

V kognitívnej vede a psychológii už dlhšie trvajú diskusie o racionalite/iracionalite človeka. V príspevku skúmame hlbšie jeden z argumentov, ktorý sa používal na obhajobu zlyhania participantov v usdzovacích úlohách a na obhajobu tézy o racionalite človeka. Poukazujeme na spôsob používania tohto argumentu v rôznych kontextoch a na jeho kritiku, ktorá je založená na evidencii empiricky testovateľných dôsledkov argumentu performačných chýb. Uvádzame aj dôvody, pre ktoré sa predložená kritika tohto argumentu dá spochybníť.

Slaměník Ivan, Herlesová Jitka, Boschek Petr

Prožívání dojmu ze setkání se sympaticky a nesympaticky působícím člověkem v závislosti na pohlaví

Jedním z nejčastějších dojmů při setkání s dosud neznámým člověkem je sympatie - nesympatie. Tento první dojem je nějakým způsobem prožíván, vede k nějakému chování a zároveň (aniž si to většinou uvědomujeme) se odvíjí od subjektivně vytvořených charakteristik sympaticky - nesympaticky působícího člověka. K získání obrazu toho, co u laické veřejnosti reprezentuje sympatický či nesympatický člověk, jsme použili prototypický přístup. O předběžných výsledcích

jsme referovali ve Staré Lesné, 2006. V následující fázi výzkumu jsem vyrovnali vzorek zkoumaných osob, který na pětibodové škále Likertova typu posuzoval typičnost znaků prožívání, chování a osobních charakteristik sympatického - nesympatického člověka, z hlediska pohlaví. Statistické zpracování dat prokázalo významné rozdíly mezi pohlavím v prožívání, chování i charakteristice sympaticky - nesympaticky působícího člověka.

Smékal Vladimír

Občanská zralost osobnosti jako komponenta sociální kultury osobnosti

Občanská zralost v pohledu vývojové psychologie, kulturní psychologie, etiky, sociologie a politologie.

Občanská zralost je základní podmínkou produktivního a participativního sociálního soužití a sounáležitosti s dalšími členy společnosti.

Rodinné a další enviromentální faktory formování občanské zralosti.

Struktura občanské zralosti jako komplexní dispozice osobnosti: empatie, vědomí sounáležitosti, solidarita, odpovědnost, uvážlivost, respekt ke spravedlnosti, tolerance.

Význam občanské zralosti jednotlivců pro formování občanské společnosti.

Snopek Mojmir

Ontogeneze subjektu z pohledu lacanovské psychoanalýzy a současné diskursivní orientace

Příspěvek na workshop

Lacanovo pojetí ontogeneze subjektu vychází z Freudovy méně známé koncepce narcistního ega, které je oproti realistickému egu pouhým nedokonalým otiskem prvních identifikací s nejbližšími druhými. Narcistické ego je úplně fluidní, amorfní série identifikací, internalizací, které nelze oddělit jak od vnitřního libida, tak od vnějšího objektu, s kterým se identifikuje. Takové ego není entita, činitel nebo psychický obsah, protože je vždy konstituováno vztahy s druhými a jeho sebeidentita je mediována druhými. Z tohoto modelu, spolu s aplikací Saussurova strukturalismu a Jakobsonova pojetí metafory a metonymie, vychází Lacanovo dvojí stádium geneze subjektivit, zrcadlové a symbolické, kterému odpovídají řady Reálna, Imaginárna a Symbolična. Současná diskursivní orientace v pojetí C. Urwin využívá Lacanovu metaforu zrcadla a koncepci touhy, Foucaultův apel na diskursivní organizaci zkušenosti a mocenské působení diskursu a obecný poststrukturalistický důraz na proměnlivost identity subjektu, která je dána pozicemi, skrze které může subjekt participovat v každodenních aktivitách. Tyto předpoklady využívá Urwin při sociálně-psychologické re-konceptualizaci ontogeneze subjektivit a jejího uplatnění v empirickém výzkumu. Příspěvek si klade za cíl seznámit s uvedenými východisky a jejich možnými empirickými aplikacemi při ontogenezi subjektivit sledovaného dítěte.

Sollár Tomáš, Adamovová Lucia

Potreba kognitívneho ukončenia/uzavretia: teoretické a empirické skúsenosti v slovenských podmienkach

Potreba kognitívneho ukončenia/uzavretia vychádza z Kruglanského „teórie laického poznania“ (lay epistemic theory: LET). Potreba kognitívneho ukončenia/uzavretia sa týka individuálnych rozdielov v miere prežívania nejednoznačných odpovedí, názorov alebo hodnotení ako takých, ktoré spôsobujú jednotlivcovi nechúť a odpor (Kruglanski, Webster, 1996). Jednotlivci, ktorí prežívajú nejednoznačnosť ako nepríjemnú až vyrušujúcu, majú motiváciu hľadať definitívne/konečné náhľady ako na sociálne, tak aj na iné podnety. Tento motív sa odráža v dvoch procesoch: urgentnosti (inklinácii k rýchlemu ukončeniu) a túžbe po permanencii (inklinácii uzavretosť udržať natrvalo). Kruglanski vyvinul na meranie tohto konštruktu škálu Need For Cognitive Closure Scale (NFCC). Pozostáva zo 42 položiek, ktoré merajú päť faktorov: Uprednostňovanie poriadku; Uprednostňovanie predvídateľnosti; Rozhodnosť; Nepohoda z nejednoznačnosti; Uzavretosť mysle: dogmatizmus. Škála bola preložená do slovenčiny, následne spätne preložená do angličtiny. Na vzorke 485 adolescentov (N=399; Mvek=16,25; SDvek=1,2) a vysokoškolských študentov denného a externého

štúdia (N=86; Mvek=26,23; SDvek=7,5) skúmame predbežné charakteristiky adaptovanej škály na naše podmienky. Reliabilita jednotlivých škál na slovenskej vzorke sa pohybuje od .41 po .73. V príspevku porovnáваме výsledky s analýzami na americkej, talianskej, holandskej a chorvátskej vzorke.

Sollár Tomáš, Belovičová Zuzana, Mikušková Eva

Teoretická komparácia projektívnych testov z hľadiska podnetov, projektívneho materiálu a vyhodnocovania

Pojem projektívne metódy alebo techniky označujúci testy slúžiace k psychodiagnostike osobnosti jednotlivca sa v psychológii udomácnil v rokoch 1935 až 1940. Ich teoretické východiská sa viažu najmä k fenoménu projekcie, ktorej vysvetlenie ponúkajú mnohí autori, ako napr. Freud či Rappaport. Príspevok sa zaoberá porovnaním projektívnych testov (MDZT, ROR, Luscher, Kresba postavy) z hľadiska podnetov, ktoré používajú na vyvolanie projekcie a charakterom projektívneho materiálu (verbálny, grafický, manipulačný), ktorý tvorí základ pre vyhodnocovanie. V príspevku mapujeme psychologické konštrukty, ktoré sa jednotlivé projektívne testy snažia prevažne pri diagnostike osobnosti zachytávať. Prezentujeme otázku možnosti prepojenia projektívnych metód so psychológiou významu, nakoľko projekcia vyjadruje, ako človek hľadá, resp. pripisuje význam neštruktúrovanému podnetu.

Svoboda Mojmír, Klimusová Helena

Ochrana osobných dat v psychologické praxi a výskumu

Vedecko výskumná práca není myslitelná bez ochrany osobných dat. Zásady v této oblasti navrhla Rada Evropy a v České republice provádí regulaci Ústav pro ochranu osobních údajů. Jsou prezentována pravidla pro vědecko výskumnou práci ve všech jejich etapách. Tyto zásady chrání nejen subjekty výzkumu, nýbrž i vědce samotné.

Taročková Tatiana

Životné udalosti ako procesy - celoživotná vývinová intervencia

Autorka predstavuje súčasné chápanie životných udalostí ako mnohodimenzionálnych procesov, ktoré majú svoju históriu. Charakterizuje aktuálne prístupy ku klasifikácii životných udalostí. Rozvíja koncepciu celoživotnej vývinovej intervencie ako nešpecifickej prípravy na množstvo životných udalostí, ktorá je zameraná na zintenzívnenie alebo urýchlenie vývinu, resp. na umožnenie jednotlivcovi dosiahnuť vyššie vývinové úrovne. Prostriedkom k tomu je osvojenie si životných spôsobilostí /life skills/. Zároveň s tým, ako sa jednotlivec bude stávať spôsobilejším, šikovnejším, „zručnejším“ vo vyrovnávaní sa so životnými udalosťami, stretnutia s týmito udalosťami budú príležitosťami pre jeho ďalší rast. Udalosti budú figurovať ako výzvy. Otvára sa tak možnosť participovať na vlastnom sebauvívane.

Urbánek Tomáš

Systémy kategórií pro analýzu textových dat

Záměrem příspěvku je prezentace a vzájemné porovnání několika vybraných systémů pro analýzu textových dat v psychologii. Cílem všech vybraných přístupů je kvantifikace určitých psychických rysů nebo stavů, a to převážně na základě četnosti výskytu předem definovaných obsahových, sémantických kategorií. Liší se mezi sebou jak v tom, jaké psychické charakteristiky se pokouší zjišťovat, tak v tom, jakých obsahů si všímají. Z toho důvodu je velmi zajímavé jejich vzájemné srovnání. Součástí příspěvku bude i diskuse o „projektivní povaze“ textových dat a možnosti propojení přístupů analýzy textových dat s přístupy k různým typům projektivních technik.

Zábrodská Kateřina

Změna z pohledu foucaultovské diskurzivní analýzy: případ Bára

Foucaultovská diskurzivní analýza (FDA) se zaměřuje na studium významů, které jsou ve specifickém socio-kulturním kontextu dostupné pro konstrukci sebe sama, druhých a světa obecně. V rámci FDA se běžně sledují změny, k nimž dochází při konstrukci subjektů a objektů sociálního světa v průběhu jedné interakce. Příspěvek se však zaměří na otázku, zda je možné využít diskurzivní analýzu také v longitudinálním výzkumu, a to konkrétně ve výzkumu změn genderové identity. K diskusi nad touto otázkou bude využita případová studie, v níž byly sledovány změny významových kategorií sloužících ke konstrukci genderové identity po jednom, dvou a třech letech. Srovnání použitých kategorií ukazuje překvapivou stabilitu konstrukce genderové identity, a to i přes množství významných změn, které v životě dotazované osoby proběhly. Obsah několika málo kategorií se naopak významně proměnil. V příspěvku se pokusím nabídnout vysvětlení těchto zjištění a také zvážit, o jaké formě subjektivní výsledky studie vypovídají. Mohou snad vyvracet poststrukturalistický (a postmoderní) předpoklad o nestabilitě identity? Nebo je nalezená stabilita způsobena vždy stejným kontextem interakce výzkumného rozhovoru? Jaký je vlastně význam pojmu změny z pohledu foucaultovské diskurzivní analýzy?

Zucha Rudolf O.

Mobbing a jeho zdraví poškozující následky

Co rozumíme pod pojmem mobbing?

Vznik a příčiny mobbingu

Charakteristický průběh mobbingu a jeho zdravotní následky

Systematické poškozování sebevědomí oběti

Zdravotní a společenské následky

Okamžitá opatření

První krok obětí a později

POSTEROVÁ SEKCE

Babinčák Peter, Ráczová Beáta

Sú ľudia pridržávajúci sa morálnych noriem šťastnejší? Analýza vzájomného vzťahu životnej spokojnosti a hodnotenia morálnych noriem

V štúdiu overujeme predpoklad o súvislosti medzi spokojnosťou so životom a hodnotením morálnych noriem. Spokojnosť zistíme otázkou na celkové hodnotenie/ocenenie života ako celku osoby mierou spokojnosti. Hodnotenie morálnych noriem obsahuje vnútorný morálny štandard osoby zisťovaný ako závažnosť morálnych noriem pre osobu a vnímanie dôležitosti morálnych noriem cez ich porušovanie. Vychádzame z naznačených súvislostí medzi premennými v údajoch European Social Survey. Vzťah spokojnosti k obojmu aspektom hodnotenia morálnych noriem je ďalej overovaný samostatne na dvoch vzorkách účastníkov/čok výskumu.

Bačova Viera, Holevová Bibiana

Zvyšovanie citlivosti na pôsobenie reklamy

„Reklamná gramotnosť“ bude čoraz viac potrebná. Vo výskume sme preto zisťovali vplyv dvoch rôznych foriem senzitivizovania na vnímanie a hodnotenie reklám. Účastníkmi výskumu bolo 113 študentiek 1. ročníka Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity vo veku 18 - 23 rokov. Dve formy

senzitivizácie na reklamy boli: 1. prednáška o reklame (forma všeobecná a priama), 2. analýza odkrývajúca skryté významy konkrétnej reklamy znázorňujúcej ženu a deti (forma špecifická a analytická). Porovnaním dvoch experimentálnych skupín a kontrolnej skupiny sme zistili významné rozdiely v hodnotení rôznych aspektov vybraných reklám znázorňujúcich ženy. Účastníčky, ktoré vypočuli prednášku (všeobecná a priama forma) hodnotili viaceré aspekty reklám zmiernene, resp. zoslabene, v porovnaní s ostatnými výskumnými skupinami. Účastníčky, ktoré vypočuli analýzu konkrétnej reklamy (špecifická a analytická forma) hodnotili isté aspekty reklamy protikladne ako kontrolná skupina. Výsledky naznačujú možnosti smerovania tréningov ku kritickému mysleniu.

Bendová Renáta, Humpolíček Pavel, Uhrová Alena

Akademické centrum poradenstiev a supervízie: shrnutie dvou let činnosti

Sdělení představuje projekt, kterým jsme se snažili podpořit rozvoj výuky studentů psychologie a sociální pedagogiky a poradenství. Projekt se realizoval prostřednictvím aktivit Akademického centra poradenství a supervízie (ACPS). Prezentujeme činnost a shrnutí výsledků projektu za téměř dva roky jeho realizace. K 13. červenci 2007 jsme podpořili 676 studentů psychologie a sociální pedagogiky, navázali spolupráci s 101 externím lektorem. Klinicko poradenské centrum, které je součástí ACPS, poskytlo psychologické služby 198 klientům. ACPS se tak podařilo podpořit a zkvalitnit vzdělávání studentů jmenovaných oborů, ale také navázat kontakt s řadou odborníků z praxe.

Benedikovičová Jana

Kultúrny kontext kognície v koncepte múdrosti v porovnaní americko-slovenských študentov.

V kontexte aktuálnych prístupov k múdrosti je pozornosť venovaná teórii, kotviacej Trojdimenzionálnu škálu múdrosti (3DWS) (Ardelt, 2000), ktorá je predstavená spolu s jej slovenským prekladom a špecifikami overovania prekladu škály. Pri exploratívnej komparácii slovenských a amerických študentov v dimenziách múdrosti boli zistené významné rozdiely vo všetkých dimenziách. Autorka príspevku analyzuje možné príčiny manifestných diferencií v kognitívnej a reflektívnej dimenzii múdrosti v prospech amerických študentov uvažovaním o kognícii v kultúrnom kontexte.

Blatný Marek, Jelínek Martin, Osecká Tereza, Preiss Marek

K endogenní podstatě osobnostních rysů: možnosti predikce dospelé osobnosti na základě behaviorálních projevů v dětství v rámci Cloningerova modelu osobnosti

Studie se zabývá možnostmi predikce osobnosti v dospělosti na základě dětského chování v kojeneckém a batolecím období. Soubor představuje 83 osob (35 mužů a 48 žen ve věku 38 – 44 let), které se zúčastnily longitudinálního výzkumu dětí a které souhlasily s účastí v navazujícím výzkumu dospělých. Dětské chování bylo hodnoceno experimentátorem v průběhu vyšetření na 34 deskriptivních škálách. Pomocí faktorové analýzy na průměrných skórech vybraných škál pro věkové období od 12 do 30 měsíců jsme identifikovali tři dimenze dětského temperamentu: pozitivní afektivitu, negativní afektivitu a inhibici/disinhibici. Pouze dětská inhibovanost vykazuje určitý vztah k osobnostním rysům v dospělosti: inhibovanost souvisí především s rysem Vyhýbání se poškození, konkrétně s facetami Starosti/Pesimismus a Obavy z nejistoty. Zjištění, že dětská inhibice jako jediná má určitý vztah k osobnostním charakteristikám v dospělosti, vysvětlujeme tím, že tato dimenze je jediným čistě temperamentovým rysem.

Klíčová slova: stabilita osobnosti, temperament, predikce, Cloninger, TCI

On the endogenous nature of personality traits: The possibilities of prediction of adult personality from childhood behavioral styles within the framework of Cloninger's model of personality

The study deals with the prediction of adult personality from behaviors observed in the nursing and toddler stages. The sample consisted of 83 participants (35 men and 48 women aged from 38 to 44

years) who had taken part in the longitudinal research of children and agreed to participate in the follow-up study of adults. For description of child behavior the set of 34 rating scales was used during each testing session. Factor analysis with mean scores of rating scales for the age of 12 to 30 months yielded 3 factors: positive affectivity, negative affectivity, and inhibition/disinhibition. Only child inhibition showed to be significant predictor of adult personality characteristics: inhibition is connected mainly to facets of Harm Avoidance trait – Worry/Pessimism and Fear of Uncertainty. The finding that the child inhibition holds – as the only one – a certain connection with personality traits in adulthood we explain by the fact that this dimension is most purely temperamental trait, activity being its substantial component.

Key words: personality stability, temperament, prediction, Cloninger, TCI

Bratská Mária

Študentské psychologické dni: zmeny v súčasnom a budúcom smerovaní

Príspevok poskytuje prehľad o zmenách v súčasnom a budúcom obsahovom a organizačnom zabezpečení študentských psychologických dní. Všetkých sedem ročníkov medzinárodných konferencií ŠVOČ, ktoré organizovali katedry psychológie vysokých škôl v Bratislave (FiF, Univerzita Komenského), v Prešove (FF, Prešovská univerzita), v Prahe (PF, Karlova univerzita), v Olomouci (FF, Univerzita Palackého), v Prahe (FF, Karlova univerzita), v Bratislave (FiF, Univerzita Komenského) a v Brne (FSS, Masarykova univerzita) sa stretli s veľkým záujmom študentov, aj ich učiteľov, mali pozitívny ohlas aj v širšej odbornej verejnosti a vysokú odbornú úroveň.

Bratská Mária, Porubská Jana

Vzťahy matiek – obetí domáceho násillia - v rodine

Príspevok sa zameriava na rozbor súvislostí medzi domácim násillím a rodinnými vzťahmi. Cieľom je prispieť k rozpracovaniu problematiky vplyvu domáceho násillia na vzťah matky – obeť domáceho násillia v detstve - k jej dieťaťu, na jej osobnosť a tiež na spôsob výchovy vlastného dieťaťa. Výskumný výber pozostával z 35 matiek, ktoré sa vo svojom detstve stali obeťami domáceho násillia, a ich deti. Kontrolný výber tvorilo 35 matiek a ich detí, ktoré sa počas svojho života nestretli s domácim násillím. Z analýzy výsledkov výskumu je zrejmé, že 28,6% (takmer tretina) skúmaných žien žilo alebo žije v násilnom partnerskom vzťahu. Ani jedna matka z nášho výskumu nepoužíva pri výchove svojich detí násillie, ale 28,6% (takmer tretina) boli, alebo sú svedkami násillia páchaného partnerom na ich deťoch.

Brezina Ivan

Postoje k múdrosti vo vybraných kultúrach ázie

Príspevok si kladie za cieľ poskytnúť informácie týkajúce sa vybraných postojov k múdrosti a to v súvislosti s otázkou rodovou, problematikou dedičnosti, či vzťahom múdrosti a veku. Nami skonštruovanú metódu sme administrovali na vzorke (N=1094) univerzitných študentov v krajinách južnej, juhovýchodnej ázie a arabského sveta.

Burešová Iva

Příčiny vzniku a možnosti predikce rozvoje rizikového a delikventního chování v adolescenci

Výsledky předkládaného výzkumu považujeme za příspěvek k objasnění vybraných faktorů, jež se podílejí na vzniku a rozvoji kriminálního chování dospívajících jedinců. Sledovali jsme zátěžové faktory v osobních anamnézách těchto jedinců a usilovali jsme se odhalit rovněž i některé psychologické zdroje jejich kriminálního jednání, jako například zvýšenou míru psychotismu, impulzivitu, návykovost, sníženou úroveň emocionální stability, či užívání neadekvátních strategií zvládání zátěžových situací atp., které se v obrazu osobnosti mladistvých delikventů velmi často vzájemně kombinují.

Čižmárik Martin

Zisťovanie hodnotových orientácií prostredníctvom nadnárodných prieskumov - problém alebo samozrejmosť?

Zisťovanie hodnôt a/alebo hodnotových orientácií je nedielnou súčasťou (takmer) každého prieskumu v oblasti sociálnych vied. Obzvlášť obľúbenou a používanou je táto forma pri prieskumoch nadnárodného charakteru, ktoré sa javia byť svojim rozsahom a šírkou záberu - čo sa vzorky týka - unikátne. Dávajú nám však odpovede respondentov reálny obraz o tom, aký je ich hodnotový rebríček? Sú hodnoty toho - ktorého jedinca postihnuteľné a zistiteľné prostredníctvom dotazníkovej metódy? Sú získané výsledky skutočným odrazom jeho „svetonázoru“? V predkladanom príspevku sa zaoberáme problematikou a problémami súvisiacimi s priekaznosťou a výpovednou hodnotou takto uskutočňovaných výskumov.

Dočkal Vladimír

Sociálne determinanty intelektových výkonov predškolských detí

Už v predškolskom veku je intelektový vývin detí ovplyvnený sociálnym prostredím. V rámci slovenskej štandardizácie neverbálneho testu SON-R sme zaregistrovali signifikantné vplyvy vzdelania rodičov a veľkosti obce, v ktorej deti žijú. Príspevok analyzuje vzťah medzi veľkosťou sídla a intelektovými výkonmi detí. Ukazuje sa, že tento vzťah je tesnejší u mladších detí (do 5 rokov) a že výrazne stimulujúci vplyv na vývin testovej inteligencie má najmä prostredie veľkých miest (nad 50 tis. obyvateľov).

Farkašová Eva

Vývinové trendy v školskej pripravenosti detí na nadštandardnú edukáciu

Výučba cudzieho jazyka od 1. ročníka základnej školy predstavuje náročnejšiu formu edukácie, ktorá nie je vhodná pre všetky deti daného populačného ročníka. Výber sa realizuje pred začiatkom školskej dochádzky prostredníctvom viacerých metodík, medzi inými aj testom školskej pripravenosti. Výsledky, ktoré každoročne získame z viacerých škôl v SR, poskytujú bohatý materiál na sledovanie zmien vo výkonoch prihlásených detí (prierezová metóda). Zisťujeme zaujímavý posun v profile výsledkov, ktorý vypovedá aj o vývoji v spoločnosti a jej prioritách. Sú to však len pozitívne zmeny?

Frankovský Miroslav

Špecifická skúmania kvality života v kontexte nezamestnanosti

V príspevku prezentujeme analýzu možností skúmania a zisťovania kvality života konkrétnej skupiny ľudí, ktorí sú bez práce, chcú a môžu pracovať a sú takto definovaní ako nezamestnaní. Z hľadiska uvedených možností je pozornosť sústredená na otázky objektívnych a subjektívnych indikátorov kvality života a na problematiku vymedzenia úrovne všeobecnosti, na ktorej je možné efektívne postihnúť rozdiely v posudzovaní kvality života medzi nezamestnanými a zamestnanými ľuďmi.

Golecká Lenka

Aký je typický starý človek?

Príspevok zhŕňa čiastkové výsledky výskumu autorky, v ktorom sa použili rozdielne sémanticko-kvalitatívne metódy na zisťovanie self-konceptu seniorov (analýza slovies v spontánnom rečovom prejave, obsahová analýza sebaopisujúcich adjektív). Porovnávajú sa rozdiely v opisovaní seba seniormi v závislosti od použitej metódy (analýza slovies vs. analýza adjektív) a v opisovaní typického starého človeka seniormi a mladými ľuďmi.

Gurňáková Jitka

V tieni ideálov: rodové stereotypy, ideálny obraz seba a jeho vplyv na úroveň sebaúcty adolescentov

Vymedzenie sebaobrazu ako multifacetovej kognitívnej štruktúry sa stalo základom mnohých, teraz už klasických teórií sebaobrazu. Higginsova seba-diskrepančná teória predpokladala, že existujú minimálne tri skupiny seba-koncepcií: tie ktoré vyjadrujú aktuálne - reálne self, tie ktoré reprezentujú ideálne, želané self (atribúcie ktoré by osoba rada vlastnila), a tie, ktoré reprezentujú self aké by malo byť. Predpokladalo sa, že rozdiely medzi týmito predstavami samého seba môžu byť podľa typu diskrepancie zdrojom anxiety, depresie či nižšej sebaúcty.

Predkladaná pilotná štúdia porovnáva maskulinitu a feminitu ideálneho a reálneho obrazu seba a ich vzťah k sebaúcte u dvoch vekových skupín: 107 študentov gymnázií a u 89 vysokoškolákov.

Havigerová Jana M., Haviger Jiří

Implicitní deskriptory pro posuzování normality

There is one think immanently presented in helping professions: purposeful influence on an individual so that he/she approximates to an aim called norm as much as possible. This norm is explicitly defined in some documents (like ethical codex). But the norm has also been concealed inside our mind. This is denominated as implicit theory of normality. This paper deals with questions: What is the helping pofessionals? view of normal and which descriptors they use to describe normal individual? There was new projective method constructed (inspired by Kelly's REP test) to obtain these answers. There are presented partial results of the research.

Hřebíčková Martina

Rodové stereotypy napříč generacemi

Cílem prezentovaného výzkumu bylo ověřit, zda spolu korespondují rodové stereotypy v různých vývojových obdobích (dospívání, dospělost, stáří). Rodové stereotypy byly posuzovány v rámci charakteristik obsažených v pětifaktorovém modelu osobnosti (neuroticismus, extraverte, otevřenost vůči zkušenosti, přívětivost, svědomitost). Úkolem respondentů bylo posoudit typického chlapce/muže a typickou dívku/ženu ve třech vývojových obdobích (dospívání, dospělost, stáří), tj. byly získány údaje ze šesti různých posouzení. Rodové stereotypy osobnostních vlastností byly zjišťovány na základě české verze The National Character Survey (NCS), v němž každá ze 30 bipolárních škál koresponduje se 30 subškálami NEO osobnostního inventáře (NEO-PI-R). Z porovnání profilů rodových stereotypů 30 dílčích vlastností osobnosti vyplývá, že jejich percepce se v různých vývojových obdobích výrazně nemění.

Ištvániková Lucia

Hodnoty a hodnotové orientácie mladých Slovákov v rámci druhého a tretieho kola European Social Survey

V predkladanom príspevku sa zaoberáme preferovanými hodnotami a hodnotovými orientáciami mladých ľudí vo veku od 15 do 30, ktorí participovali na druhom a treťom kole medzinárodného projektu ESS. Na zisťovanie hodnôt a hodnotovej orientácie skúmanej vzorky sa v rozsiahlom dotazníku ako merací nástroj použila skrátená verzia metodiky Portrait Value Questionnaire (40 položková), ktorá pozostáva z 21 položiek (Schwartz, 2003). Zvýšenú pozornosť sme kládli jednak na tzv. preferenčné poradie hodnôt, hodnotové orientácie, ako aj na rozdiely medzi skupinami odlišujúcimi sa vekom respondentov.

Kľúčové slová: hodnoty, hodnotová orientácia, mladí Slováci, ESS.

Jeleňová Iveta

Využívanie Internetu v práci na súkromné účely

Prezentovaný príspevok sa venuje problematike využívania prístupu na Internet a používania e-mailu na súkromné účely počas pracovnej doby. Toto správanie má pre zamestnávateľa ekonomické, technické i právne dôsledky, preto stále viac organizácií vytvára pravidlá s cieľom obmedziť súkromné využívanie Internetu a e-mailu, tak ako všetky súkromné aktivity v rámci pracovných hodín. Zaujímalo nás, akým spôsobom sa v danej organizácii predchádza excesívnemu využívaniu zdrojov zamestnávateľa na iné než pracovné účely. Naše zistenia tiež naznačujú, že využívanie Internetu v práci na súkromné účely nie je vnímané ako úplne negatívny jav. Väčšina respondentov považuje využitie Internetu na pracovisku počas pracovnej doby z dôvodov nesúvisiacich s prácou za prijateľné, pričom sa líšia spôsoby, akými takéto konanie ospravedlňujú (oddych, získanie informácií, počas prestávky, „vážne dôvody“).

Jurčová Marta

Zdroje variability sociálnej kompetencie tvorivých adolescentov

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava, Slovensko
abstrakt: Príspevok prináša súhrnný prehľad o výskume sociálnych kompetencií tvorivých adolescentov. Čiastkové výsledky boli priebežne publikované v zborníkoch z konferencií Sociálne procesy a osobnosť. Objasňujú zdroje variability sociálnej kompetencie, jej intelektové a osobnostné prediktory. Vysoká originalita v intrapsychických väzbách s osobnostnými vlastnosťami a sociálno psychologickými spôsobilosťami vytvárajú kvalitnejšie predpoklady pre úspešnú sociálnu komunikáciu než u málo tvorivých adolescentov. Odlišnosť najoriginálnejších sa zistila v prediktorech verbálnej, aj neverbálnej sociálnej komunikácie. Posun od statickej charakteristiky k interakcionistickému chápaniu sociálnej kompetencie priniesol tiež rad nových pohľadov poukazujúcich na diferencovanosť sociálnych kompetencií tvorivých osôb a ich špecifiká v rôznych kontextoch. Tie popierajú nielen vžitý názor o sociálnej nepostačivosti tvorivých ľudí, ale ukazujú aj pestrosť možných konfigurácií v skladbe ich sociálnych kompetencií.

Kľúčové slová: sociálna kompetencia, tvorivosť

Jusková Tatiana

Meranie emocionálnej subjektívnej pohody pomocou obrázkov*/

Vo výskume boli overované vlastnosti merania emócií pomocou obrazového materiálu. Autorka predpokladá, že subjektívne výpovede o minulom prežívaní sa líšia v závislosti od použitého podnetového materiálu, pretože slová merajú emócie cez zovšeobecňujúce presvedčenia, zatiaľ čo epizodický charakter obrázkov napomáha retrospektívnemu vybaveniu skutočne prežitých emócií. Cieľom je preto zistiť, či emócie možno validne a reliabilne merať cez obrazové reprezentácie ich výrazu. Na tento účel sú v prvej časti výskumu vytvorené fotografie výrazu tváre diskretných emócií. V druhej časti výskumu sú z týchto fotografií skonštruované Obrázkové škály emocionálnej habituálnej subjektívnej pohody (OSEHP). Zároveň sú overované psychometrické parametre týchto škál na vzorke 152 respondentov (72 mužov, 80 žien). Exploratívna faktorová analýza potvrdila, že škála pozitívneho rozpoloženia obsahuje štyri itemy (Cronbachova alfa = 0.76) a škála negatívneho rozpoloženia šesť itemov (alfa = 0.68). Interkorelácie oboch škál ($r = -0.39$) dovoľujú interpretovať aj rovnako často prežívané pozitívne a negatívne emócie ako nezávislé. Stredná úroveň kriteriálnej validity overovaných škál so slovnými škálami emocionálnej habituálnej subjektívnej pohody (SEHP) poukazuje na odlišné retrospektívne hodnotenie prežívania prostredníctvom slovných opisov emócií a obrázkov ich výrazu. Konštruktová validita potvrdila konvergenciu obrázkových škál s dimenziou valencie a divergenciu s dimenziou vzrušivosti. Diskriminácia škál s nízkym stupňom dimenzie vplyvu potvrdená nebola.

Kľúčové slová: meranie emócií pomocou obrázkov, validita, reliabilita.

*/ štúdia vznikla s podporou grantu VEGA MŠ SR č. 1/2523/05 Psychologické dimenzie kvality života a rozvoj sociálneho kapitálu.

Kordačová Jana

Osobnostné a kognitívne pozadie silných stránok osobnosti.

Jednou z nosných tém súčasnej pozitívnej psychológie je skúmanie tzv. silných stránok osobnosti. V našom príspevku sme sa zamerali na zmapovanie osobnostného pozadia takýchto silných stránok, ako aj ich špecifických kognitívnych charakteristík na vzorke mladých ľudí (vysokoškólači, n = 131). Očakávali sme diferencované vzťahy jednotlivých silných stránok (CHSS) so sledovanými faktormi osobnosti (NEO-FFI) a s iracionálnymi kogníciami (IPA), a to aj v závislosti od miery i/racionality: U „racionálnych“ respondentov (osoby s nízkym výskytom iracionálnych presvedčení) sme predpokladali inú kombináciu aj charakter (inverzný) osobnostného pozadia ich silných stránok oproti „iracionálnym“ jednotlivcom, tj. osobám, ktorých miera iracionálnych presvedčení v myslení bola zvýšená. Výsledky potvrdili naše očakávania a ukázali sa ako podnetné z hľadiska ďalšieho výskumu tejto problematiky v našich podmienkach.

Kročánová Ľubica

Interaktívne prejavy detí postihnutých stratou sluchu v období včasného vývinu

Sociálne a komunikačné interakcie detí so sluchovým postihnutím majú už od ich narodenia určité osobitosti z dôvodu slabšej adjustačnej spôsobilosti samotných detí, taktiež pre ich zvýšenú komunikačnú pasivitu a vysielané ďalšie dešifrovateľné signály. Prítomnosť sluchového hendikepu podmieňuje časté interakčné problémy medzi dieťaťom a osobami z jeho najbližšieho okolia, ktoré vstupujú s ním do kontaktu, preto je náročné navodiť medzi nimi úspešnú komunikačnú situáciu.

Květon Petr, Jelínek Martin, Vobořil Dalibor

Software CATo - pohyb, vývoj a zmena v testovaní osobnostných charakteristik

Počítačové adaptívny test (Computerized Adaptive Testing - CAT) predstavuje moderní prístup k testovaní psychologických charakteristik, ktorý výrazne zefektívňuje proces testování. Základní myšlenka CAT spočívá ve výběru a administraci pouze takových položek, které jsou pro jedinci nejvhodnější a přináší tedy, řečeno v terminologii teorie odpovědi na položku jako základního matematického aparátu CAT, maximum informace. Předložený příspěvek představuje původní software vytvořený na Psychologickém ústavu Akademie věd České republiky, který je schopen interaktivního výběru a administrace vhodných položek, odhadu měřené charakteristiky a vyhodnocení definované podmínky pro ukončení testovací procedury. SW byl pojmenován CATo (Computerized Adaptive Testing optimized).

Lajčiaková Petra

Morálne úsudky adolescentov

Adolescencia je považovaná za prechodné obdobie medzi detskou morálkou a morálkou dospelých. Adolescenti prekonávajú svoj egocentrizmus k sociálnemu okoliu a postupne rozvíjajú svoju osobnú morálku. Akú úroveň dosahuje morálne usudzovanie adolescentov? Možno v ich prípade hovoriť o postkonvenčných morálnych úsudkoch? Nájdem rozdiely v morálnom usudzovaní 15 a 18-ročných adolescentov? Na tieto otázky sme sa pokúsili odpovedať aj pomocou dotazníka morálnych úsudkov, ktorý sme administrovali vo výskumnom súbore 208 adolescentov.

Ľapinová Alena, Bašistová Alena

Subjektívne vnímanie kvality života u ľudí nezamestnaných

V príspevku prezentujeme subjektívne vnímanie kvality života u nezamestnaných. Uvedená analýza je realizovaná na vzorke 549 nezamestnaných z Košického regiónu. Sústredili sme sa na analýzu vzťahu medzi jednotlivými oblastami kvality života a to najmä medzi tým, akú dôležitosť pripisujú respondenti tej ktorej oblasti a tým ako sa im to darí v skutočnosti naplňať. Možnosť venovať sa svojím koníčkom, spokojnosť so sebou samým, schopnosť ovládať vlastné emócie a dostatok spánku sú oblasti, v ktorých sa našej výskumnej vzorke darí najlepšie naplňať svoje predstavy. Naopak, ako oblasť, v ktorej sa im predstavy naplňať nedarí udávajú ekonomickú nezávislosť.

Linkov Václav

Vliv komunikace přes Instant messenger na práci v týmech

V posledních letech se stává stále populárnější komunikace přes ICQ, Windows Live Messenger (MSN) a další tzv. instant messengery. Softwarové firmy proto investují prostředky do zkoumání jejího vlivu na pracovní výkon. Jejich výzkumy však nejsou z psychologického hlediska kvalitní a vynechávají mnoho možných proměnných. Příspěvek se proto zaměřuje na náměty ohledně možného vlivu osobnostních charakteristik (Big Five, MBTI a další) komunikujících na zkoumané souvislosti. Dále se zabývá možnými vlivy rozdílů mezi messengerovou komunikací a komunikací tváří v tvář na pracovní vztahy a na práci v týmech. Zejména se dotýká možných výhod a nevýhod plynoucích z absence nápovědí o sociálním statusu, emocionálním stavu komunikujícího a dalších v messengerové komunikaci.

Effects of Instant Messenger Communication on Teamwork

Popularity of communication by Instant Messenger (eg. ICQ, MSN) in companies grows in last years. But research of IM communication effect on labor productivity is not good and a lot of possible psychological variables was not investigated yet. Effects of personality variables is discussed in this paper. Effects of unseen differences between IM and face-to-face communication on teamwork are discussed also. Plus and cons of absence of social and nonverbal communication cues in IM communication are discussed.

Key words: Instant Messenger, cues, labor productivity, personality, communication.

Lupták David

Od univerzálne-darwinistického vymedzenia inteligencie k náčrtu kognitívnej teórie všetkého ako potenciálneho nástroja individuálnej a kolektívnej kognitívnej kultivácie

Od počiatkov psychológie ako samostatnej vedy patrí inteligencia k jej kardinálnym oblastiam záujmu. Aj keď je pojem inteligencie používaný aj v mnohých iných disciplínach, tradične je v psychológii ponímaná ako psychologický, resp. psycholingvistický konštrukt s prirodzeným pôvodom v oblasti tzv. „common sense“. Takýto limitovaný mainstreamový prístup považujeme za vhodné kompenzovať vhodne zvolenou transdisciplinárnou meta-analýzou pojmu inteligencie, k čomu sa ako najvhodnejšia javí komplexná, systémová, univerzálne darwinistická perspektíva. Aplikáciou princípu minimálnej komplexity (PMK) na oblasť kognície sa dopracovávame k náčrtu tzv. kognitívnej teórie všetkého (KTV). KTV považujeme za potenciálny nástroj pre individuálnu a kolektívnu kognitívnu kultiváciu postmoderného človeka, ktorého miera odcudzenia od vlastnej ekologickej niky nadobúda stále letálnejšie rozmery.

Makovská Zuzana

Environmentálna psychológia - smerovanie k trvalej udržateľnosti

Spoločenskovedné disciplíny hrajú kľúčovú úlohu v identifikovaní a riešení problémov spojených s ochranou životného prostredia. Dôsledná reflexia súčasnej trajektórie ľudskej civilizácie a vzrastajúce uvedomenie si faktu, že čelíme globálnej ekologickej kríze, vytvára podnety a možnosti zásadnej spoločenskej zmeny.

V tejto súvislosti niektorí autori výstižne označujú smerovanie k trvalej udržateľnosti za tretiu globálnu revolúciu (po poľnohospodárskej a priemyselnej) a zároveň zdôrazňujú nevyhnutnosť jej realizácie. Prvýkrát v histórii ľudstva takýto pohyb prebieha nielen „zospodu“ (snahou jednotlivcov, skupín a širších spoločenských hnutí) ale aj „zhora“ – tlakom medzinárodných organizácií a konkrétnych politických iniciatív (OSN a Agenda21 spomedzi iných).

Psychológia so svojim bohatým záberom, databázou cenných poznatkov a flexibilným prepojením na ostatné disciplíny má dôležitú úlohu pri komunikácii tejto vízie širšej spoločnosti. Zároveň je cenným prínosom na mediáciu a podporu pozitívnej kultúrno-spoločenskej transformácie – či už na úrovni jednotlivcov, alebo širších spoločenských celkov.

Matejovská Ivana

Násilie v zariadeniach pre liečbu závislostí

Cieľom nášho výskumu bolo zistiť, či personál zariadení pre liečbu závislostí má skúsenosť s násilím zo strany klientov/iek. Vzorku tvorili zamestnanci/yne zdravotníckych zariadení pre liečbu závislosti od alkoholu, ilegálnych drog a nelátkových závislostí. Predpokladali sme, že zamestnanci/yne takýchto zdravotníckych zariadení budú mať pomerne dosť skúseností s násilím, zaujímala nás frekvencia výskytu násilia a typy zažitých agresívnych incidentov. Zároveň sme zisťovali to, ako zamestnanci/yne zvládali, ako reagovali na tieto agresívne situácie, aké stratégie správania použili. V príspevku prezentujeme aj zisťované rodové rozdiely v reaganí na agresiu, rozdiely vo výbere stratégií zvládania agresie na základe typu agresívneho incidentu.

Medved'ová Ľuba

Vzťahy úzkostlivosti a hnevливosti s premennými rodinného prostredia v období puberty

V štúdií sú analyzované emocionálne dimenzie osobnosti (úzkostlivosť a hnevливosť) s premennými rodinného prostredia. Výsledky ukazujú, že aj v tomto vývinovom období sú pubescenti ešte výrazne pripútaní k rodine, hoci sú ich vzťahy s rodičmi aj silným zdrojom negatívnych emócií. Gender odlišnosti hovoria, že chlapci sú viac vnímaví na celkovú rodinnú atmosféru než na vzťahy s jednotlivými rodičmi. U dievčat je intenzita pripútania na rodinu silnejšia a matka je pre ne viac zdrojom úzkostlivosti, kým otec zasa hnevливosti. Najtesnejšie sú vzťahy úzkostlivosti a hnevливosti s prejavmi odmietania (u dievčat obidvomi rodičmi, u chlapcov len matkou) a striktným vyžadovaním disciplíny.

Mikulášková Gabriela

Psychodiagnostika a diagnózy - analýza diskurzu

Autorka sa v príspevku venuje téme psychodiagnostika a diagnózy z pohľadu kvalitatívneho prístupu - analýzy diskurzu. Analyzuje rozhovory s psychológmi na tému psychodiagnostika a diagnózy a rozhovory s žiakmi (nositeľmi diagnóz) na tému diagnózy. Poukazuje na odlišiteľné diskurzy ako v skupine psychológov tak v skupine nositeľov diagnóz. Prezentuje tzv. biomedicínsky a tzv. postmodernistický diskurz v oboch skupinách účastníkov výskumu. Autorka v štúdií zároveň poukazuje na odlišne konštituovaný obraz o pozícii psychológa a klienta v biomedicínskom a v postmodernistickom diskurze.

Millová Katarína, Blatný Marek, Kohoutek Tomáš

Osobnostné súvislosti zvládania záťaže

Hlavným cieľom výskumu bola analýza vzťahu medzi osobnostnými štýlmi a zvládaním záťaže. Skúmané boli copingové stratégie vychádzajúce z hierarchického modelu, ktorý nadväzuje na pojmá zvládania R.S. Lazarusa a osobnostné štýly, ktoré vychádzajú z teórie PSI J. Kuhla. Analyzované boli údaje 139 vysokoškolských študentov (55 mužov a 84 žien). Osobnostné štýly, pre ktoré je charakteristická výrazná kladná emotivita (štýly s vysokou senzitivitou pre odmeny a vysokou schopnosťou motorickej aktivácie), sú spojené s príklonovými copingovými stratégiami. Osobnostné štýly, pre ktoré sú charakteristické negatívne emócie (štýly s vysokou senzitivitou pre tresty a vysokou schopnosťou senzorickej aktivácie) sa spájajú predovšetkým s odklonovými stratégiami zvládania záťažových situácií. Zistené boli aj genderové rozdiely vo vzťahu osobnostných štýlov a copingových stratégií.

Kľúčové slová: osobnosť, coping, záťažové situácie

Petrjánošová Magda, Masaryk Radomír

Vertikálna difúzia expertného poznania v súvislosti s erektilnou (dys)funkciou: fókusové skupiny so slovenskými mužmi stredného veku.

V tomto texte prezentujeme vybrané závery z kvalitatívneho výskumu sociálnych reprezentácií erektilnej (dys)funkcie, ktorý prebiehal v roku 2003 a nadväzoval na výskum sexuálneho zdravia z roku 2000 (Masaryk, Máthe, 2001). Nosnou výskumnou metódou boli fókusové skupiny, doplnené dotazníkmi. Zameriavame sa na vnímanie konceptu erektilnej dys(funkcie) a príbuzných konceptov slovenskými mužmi stredného veku, ktorí sú hlavnou cieľovou skupinou medicínskych/farmaceutických intervencií, v kontraste s termínmi a konceptmi, ktoré používajú experti – sexuológovia, psychológovia a lekári. Sústreďujeme sa na vertikálnu difúziu vedeckého poznania, tak ako ju opisuje teória sociálnych reprezentácií (TSR), a na horizontálnu difúziu a zmenu laického poznania v meniacich sa spoločenských podmienkach.

Kľúčové slová: sociálne reprezentácie, fókusové skupiny, erektilná dysfunkcia, expertné poznanie

Príhodová Lucia, Nagyová Iveta, Rosenberger Jaroslav, Roland Robert, Van Dijk Jitse P

Osobnosť, psychický distress a nespôlupráca s liečbou u pacientov po transplantácii obličky

Transplantácia je pre väčšinu pacientov v konečnom štádiu zlyhania obličiek najlepšou liečebnou alternatívou, hoci je spojená s celoživotnou medikáciou imunosupresívami. Identifikácia pacientov potenciálne porušujúcich liečebný režim je nevyhnutná pri prevencii straty transplantovaného štepu a poklese kvality života. Zamerali sme sa na význam psychických premenných v predikcii nespôlupráce s liečbou, ak sú kontrolované socio-demografické a medicínske premenné.

U 136 pacientov s transplantovanou obličkou (64% muži; 48,8 až 12,1 rokov) bola sledovaná spolupráca s liečbou; socio-demografické premenné; Daviesov index komorbidity; extroverzia a neuroticizmus (EPQR-A) a psychický distress a sociálna dysfunkcia (GHQ-12). Binárnou logistickou regresiou boli analyzované dva modely predikujúce nespôluprácu (1.model: socio-demografické dáta, Daviesov index, osobnostné premenné; 2.model: socio-demografické dáta, Daviesov index, osobnostné premenné, psychický distress a sociálna dysfunkcia).

V prvom modeli boli komorbidity a neuroticizmus (OR: 1,4;95%CI 1,14-1,94; p 0.005) jediné signifikantné prediktory nespôlupráce. V druhom modeli mali signifikantnú úlohu v predikcii nespôlupráce komorbidity a psychický distress (OR:1,2;95%CI 1,02-1,44;p 0.05).

Osobnostné črty, ako aj aktuálny psychický stav pacientov hrajú významnú úlohu v predikcii

nespolupráce s léčbou. Důležité je poukázat na význam aktuálního distresu pacienta oproti stabilním črtám. Je možné, že distres moderuje vztah mezi neuroticizmom a porušováním léčby, čo je potrebné preskúmať v ďalšom výskume, ale najmä zvažiť pri intervenciách zameraných na zvýšenie spolupráce s liečbou.

Ruiselová Zdena, Urbánek Tomáš

Adolescenti - normy a správanie (štruktúrny model)

Cieľom štúdie je mapovanie vzťahov vlastného, rovesníckeho (peer) a rodičovského hodnotenia normy-porušujúceho správania a ich vplyvu na vlastné normy a správanie 15-ročných adolescentných chlapcov a dievčat.

Pri štúdiu noriem adolescentov, ako aj ich percepcie rodičovských a rovesníckych hodnôt vo vzťahu k aktuálnemu správaniu, vychádzame z teórie odôvodneného konania (TRA - Fishbein, Ajzen).

Výskumná vzorka reprezentuje celú populáciu 15-ročných adolescentných chlapcov aj dievčat (nch = 894, nd = 957) zo slovenského mesta strednej veľkosti (cca 100000 obyvateľov).

štúdia využíva prístup modelovania pomocou štruktúrnych rovníc na zistenie, či model, konštruovaný na báze teórie odôvodneného konania (TRA) je v súlade s dátami, získanými pomocou dvoch švédskych dotazníkov (autorov Magnussona a Dunéra), zameraných na hodnotenie a na intenciu k normy-porušujúcemu správaniu adolescentov. Tieto dotazníky boli použité v paralelnom švédskom a slovenskom výskume. Normové dimenzie v modeli sa týkajú oblastí domova, školy a voľného času adolescentov. Testuje sa zhoda modelu s dátami a jeho zovšeobecniteľnosť z hľadiska pohlavia adolescentov.

Adolescents, norms and behavior (structural equations model)

The aim of the study is to map the relationships between own, peers' and parents' evaluations of norm-breaking behavior and their influence on the own norms and behavior of 15- years old adolescent boys and girls.

The Theory of Reasoned Action (TRA - Fishbein, Ajzen) serves as a frame of reference for studying the adolescents' norms and their perceptions of parental and peer values in relation to actual behavior.

The research sample represents the whole population of 15-years old boys and girls (nboys = 894, ngirls = 957) in a medium-sized Slovak city (cca 100000 inhabitants).

The structural equations approach is used to test whether a statistical model based on TRA fits the data obtained by two Swedish questionnaires (authors: Magnusson and Dunér), concentrated on evaluation of and intentions to a norm-breaking behavior of adolescents. These questionnaires were used in a parallel Swedish and Slovak research. Norm dimensions in the model concern the areas of home, school and free time of adolescents.

The constructed model is tested for its fit and generalisability over sex.

Sakařová Zuzana

Možná Já patnáctiletých adolescentů

Možná Já jsou naše představy o tom, kým můžeme v budoucnosti být: Chtěná Já vyjadřují, kým se chceme stát, nechtěná Já vyjadřují, kým si být nepřejeme. Poster podává zprávu z výzkumu možných Já patnáctiletých adolescentů probíhajícího v rámci mezinárodního projektu ELSPAC (Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny, FSS, MU v Brně). Cílem výzkumu je popsat strukturu možných Já patnáctiletých dospívajících. Data byla získána Dotazníkem možných Já (pilotovaná adaptace zahraničních metod) od 264 respondentů.

Sollárová Eva, Sollár Tomáš

Možnosti zmeny interpersonálneho správania v rôznych typoch výcvikov

Príspevok prezentuje výsledky skúmania efektu štyroch foriem experienciálneho výcviku (encounterová skupina, tréning PCA zručností, geštalt a štrukturované SPV) v dimenziách interpersonálneho správania účastníkov. Výcviky boli realizované v 90-hodinových blokoch v 9 skupinách vysokoškolských študentov odborov sociálna práca a psychológia (n = 118) a manažérov (n=25). Výcvik sa prejavil v zmene (efekt size) diagnostických kategórií ICL, pričom zmeny v niektorých kategóriách sa líšili svojím smerom (zvýšenie vs zníženie) v závislosti od typu výcviku (LM - afiliácia a NO - protektívnosť). Zmena bola tiež zdokumentovaná v závislosti od typu výcviku (BC - nezávislosť a sebadôvera v prípade tréningu PCA zručností) a tiež nezávislá od typu výcviku (FG - nedôverčivá rezistencia). Príspevok diskutuje možnosti výberu formy výcviku v závislosti od želaného cieľového interpersonálneho správania sprostredkovaného konkrétnou výcvikovou intervenciou.

Štěpánová Markéta, Blatný Marek

Living with a sibling with special needs

Aim. The aim of the qualitative study was to provide an insight into the situation of individuals who have siblings with mental retardation. We focused on researching what they perceived as demanding aspects of living with such siblings, what they found positive about their circumstances and what coping resources they utilised.

Method. The sample consisted of six adults (3 men and 3 women, aged from 22 to 38 years) all of whom had a sibling with special needs. A life-line technique was used where each respondent drew a line representing their life and were then invited to tell their life stories. Supplementary questions were asked to obtain detailed information about their specific experiences around living with a disabled sibling. These life-stories were worked up by thematic analysis.

Results. Our research identified demanding circumstances for people with a sibling with special needs (e.g. period of the birth of their sibling, annoying reactions of other people etc). Through our research we found the main coping resources to be a positive attitude towards life (optimism and cognitive restructuring of the situation and social support in the community) and also personal benefits of their experiences (heightened social sensitivity, tolerance and enhanced personal values).

Vliv sourozence s postižením na osobnostní vývoj jedince

Cíl: Cílem této kvalitativní studie bylo poskytnout vhled do situace jedinců, kteří mají sourozence s mentálním postižením. Zaměřili jsme se na zjištění obtížných aspektů této situace, na přínosné aspekty a zdroje zvládnání.

Metoda: Studie se účastnilo 6 dospělých osob (tři muži, tři ženy), které mají sourozence s mentálním postižením. K získávání dat byla použita metoda výprávění nad čarou života doplněná o otázky týkající se této konkrétní životní zkušenosti. Životní příběhy byly zpracovány pomocí tematické analýzy.

Výsledky: Byly nalezeny náročné aspekty této situace (např. období narození postiženého sourozence, reakce okolí, nesprávný přístup rodičů aj.), copingové zdroje (optimismus, sociální opora aj.) a přínosy, které sourozenci vnímají pro svůj osobnostní vývoj (tolerance, větší sociální citlivost, nové životní hodnoty aj.).

Uhrová Alena, Žáčková Markéta

Komplexní přístup k osobnosti jedince s ADHD z pohledu psychologických a biologických teorií

Cílem našeho sdělení je pokusit se nabídnout komplexní přístup k osobnosti jedince s ADHD a jejímu vývoji v sociálním kontextu. Prezentujeme zde přehled některých současných teorií, které se zabývají ADHD z psychologického a biologického pohledu. Důraz klademe na integrativní přístup a

jeho aktualizaci o nové poznatky psychologie, psychiatrie a příbuzných disciplín.

Vobořil Dalibor, Jelínek Martin, Květon Petr

Kymograf na přelomu 19. a 20. století – komplexní analogový způsob záznamu dat. Kymograf: pohyb, vývoj a změna v analogovém způsobu záznamu dat

Autoři v příspěvku popisují historii a základní principy záznamového zařízení dnes známého jako kymograf. Jedná se o propracovaný způsob analogového záznamu, který umožňoval již od poloviny 19. století převádět jakékoliv v tehdejší době měřitelné fyzikální veličiny na snadno analyzovatelné křivky. V průběhu let byla vytvořena celá řada více či méně zdařilých variant, základní princip však zůstává stále stejný. Na rotující buben poháněný hodinovým strojkem je natažen list a na něj je nanášen zapisovači záznam měřené aktivity subjektu. Příkladem takové aktivity může být tapping, dechová a srdeční frekvence apod.

Výrost Jozef, Kentoš Michal, Fedáková Denisa

Natural Disaster and its Reflections in Opinions and Attitudes of ESS 2 Respondents in Slovakia

During the fieldwork period of ESS(European Social Survey) round 2 in Slovakia the windstorm in the most attractive Slovak mountains destination The High Tatras occurred (on 19 November 2004). It lasted just a few hours but damaged more than 12,7 million m³ of forest and extent of damage is estimated at 1,8 milliards SKK.

This event was of a great significance for Slovak citizens. Media of all kinds had monitored the situation in the Tatras for at least one month. The reflections of the event in the responses of Slovak respondents are presented in the paper. On the three groups of respondents (interviews taken before the disaster, immediately after and some time after it) the impact of the event at the media watching, reading, political engagement and well-being was analyzed.

Zborteková Katarína

Analýza kognitívneho vývinu sluchovo postihnutých žiakov v kontexte školskej integrácie.

V longitudinálnom sledovaní sa opakovane potvrdili významné vývinové zmeny v štruktúre kognitívnych schopností sluchovo postihnutých žiakov základných a stredných škôl, ktorí sú vzdelávaní v školách bežného typu integrovaným spôsobom. Ich kognitívny vývin si uchováva špecifický charakter a tempo tak ako je popisovaný u sluchovo postihnutých v literatúre, no u integrovane vzdelávaných žiakov dochádza k intenzívnejšiemu rozvoju verbálnych schopností predovšetkým v oblasti porozumenia hovorenej a písanej reči, v rozsahu pasívnej a aktívnej slovnej zásoby a vo vyjadrovacích schopnostiach. Pre rečový vývin nepočujúcich sú typické dlhšie obdobia latencie striedané s vývinovými skokmi - z nich najvýraznejší sme zaznamenali v období okolo 15.roku života. V priebehu vývinu dochádza k postupnému stieraniu výrazných rozdielov medzi verbálnymi a performačnými schopnosťami, ktoré sú typické pre populáciu sluchovo postihnutých.

Zborteková Katarína, Kročanová Ľubica, Gregussová Monika

Komplexný prístup k diagnostike sociálnej začlenenosti žiakov s poruchou sluchu v prostredí bežnej školy.

Z domácich i zahraničných výskumov jednoznačne vyplýva nedostatočný dosah integrovaného vzdelávania na sociálne začlenenie postihnutých žiakov v majoritnej skupine rovesníkov, napriek tomu, že v akademických spôsobilostiach sú relatívne úspešní. V intenciách nášho longitudinálneho sledovania procesu integrácie sluchovo postihnutých žiakov sme odskúšali viaceré postupy na identifikáciu úrovne sociálneho začlenenia na troch stupňoch vzdelávania, s perspektívou vypracovania interakčného rovesníckeho programu na stimuláciu sociálnych kompetencií sluchovo postihnutých žiakov.